

USTANOVA »FUNDACIJA POTI MIRU V POSOČJU«
Gregorčičeva 8, 5222 Kobarid, Slovenija

+386 (0)5 38 90 166 / 167
+386 (0)5 38 90 168
fundacija.potimiru@siol.net
www.potmiru.si

 OBČINA TOLMIN			
Prejeto 08 -01- 2014			
DM	ŠIFRA ZADEVE	PRIL.	VRED.

Jauja Bisti

OBČINA TOLMIN
Ulica padlih borcev 2
5220 Tolmin

Številka: 6/2014
Datum: 7. 1. 2014

Zadeva: Poročilo o delu Fundacije za leto 2013 in Program dela za 2014
Pogodba o sofinanciranju za 2014

Spoštovani!

Zahvaljujemo se vam za podporo delovanju Ustanove »Fundacija Poti miru v Posočju« v vseh dosedanjih letih, še posebno pa v preteklem letu 2013.

V prilogah vam pošiljamo Poročilo o delu Fundacije za leto 2013 in Program dela za 2014. Hkrati pa vračamo podpisano pogodbo o sofinanciranju za leto 2014.

Lep pozdrav,

Urška Lazar

~~USTANOVA~~
~~"FUNDACIJA POTI MIRU~~
~~V POSOČJU"~~
Gregorčičeva 8, 5222 Kobarid

USTANOVA »FUNDACIJA POTI MIRU V POSOČJU«
Gregorčičeva 8, 5222 Kobarid, Slovenija

☎ +386 (0)5 38 90 166 / 167
☎ +386 (0)5 38 90 168
✉ fundacija.potimiru@siol.net
🌐 www.potmiru.si

POROČILO

**USTANOVE »FUNDACIJA POTI MIRU
V POSOČJU«**

ZA LETO 2013

Kobarid, 27. november 2013

UVOD

Ustanova »Fundacija Poti miru v Posočju« uspešno zaključuje leto 2013. Tudi letos smo veliko pozornosti posvečali Informacijskemu centru Pot miru in vodniški službi, bogatitvi Zgodovinske knjižnice Kobarid, uporabi podatkovne baze padlih vojakov, založniški dejavnosti, vzdrževanju dediščine prve svetovne vojne, sodelovanju na številnih dogodkih doma in v tujini ter organizaciji različnih kulturnih, strokovnih in poljudnih dogodkov, ki ohranjajo spomin na dogodke iz obdobja med leti 1914 - 1918 ter bogatijo življenje v Posočju.

Veliko truda je bilo vloženo v širitev Poti miru od Alp do Jadrana, predvsem na slovenski strani, saj smo začeli izvajati čezmejni projekt Pot miru-Via di pace ter v pripravo nove razstave Na krilih zgodovine 1915-1917, ki smo jo realizirali skozi čezmejni projekt ALISTO.

Aktivni smo bili tudi v Nacionalnem odboru za obeleževanje stoletnic 1. svetovne vojne, ki ga je ustanovila Vlada RS.

Ugotavljamo, da Pot miru od Alp do Jadrana dobiva vedno večje razsežnosti in pomen na mednarodni in evropski ravni, kar govori o nujnosti nadaljnjega delovanja Fundacije tudi v prihodnje.

POT MIRU OD ALP DO JADRANA

Že konec leta 2011 je bila določena trasa Poti miru od Alp do Jadrana, ki je dolga približno 230 kilometrov in poteka na slovenskem in italijanskem območju nekdanje soške fronte od Loga pod Mangartom do Devina. V letu 2012 smo s pomočjo razpisa Ministrstva za gospodarstvo izvedli veliko promocijskih aktivnosti (lokalne in regionalne zgibanke) ter postavili informacijske table na slovenskem delu poti. V letošnjem letu pa smo v sodelovanju z različnimi slovenskimi in italijanskimi partnerji v sklopu čezmejnega projekta Pot miru-Via di pace razširili in nadgradili do sedaj izvedeno. Več o aktivnostih, vezanih na ta projekt, je opisanih v nadaljevanju.

V letu 2013 so se ideji Poti miru priključili tudi Javna agencija SPIRIT (sektor za turizem) in Agencija za turizem Furlanije Julijske krajine, saj prepoznavajo simbolni pomen te ideje ter tudi priložnost za turistično promocijo in trženje. Tako smo julija v Kobaridu organizirali čezmejno delavnico zainteresiranih ponudnikov na temo prve svetovne vojne, s katerimi bomo oblikovali čezmejne turistične pakete. Izdali smo tudi štirijezično brošuro *Soča, povej – ob stoletnicah prve svetovne vojne* ter izvedli čezmejno štiridnevno študijsko turo od italijanskega Krasa do Kobarida, ki se jo je udeležilo deset novinarjev iz petih evropskih držav (Italija, Avstrija, Poljska, Madžarska, Češka).

Internetno stran www.potmiru.si, ki je prej predstavljala le Pot miru v Zgornjem Posočju, smo razširili na vsebino od Alp do Jadrana.

Zgodovina soške fronte in njeno predstavljanje v turistične in izobraževalne namene je postala del Regionalnega razvojnega programa Severne Primorske (Goriške statistične regije) za obdobje 2014 – 2020.

S skupno zgodbo, skupnim imenom in logotipom, enotnim označevanjem in predstavljanjem v strokovni in promocijski literaturi je Pot miru od Alp do Jadrana v letu 2013 postala še bolj prepoznaven zgodovinsko-turističen produkt doma in tudi v tujini. Projekt podpirajo vse občine ter druge institucije in organizacije vzdolž nekdanje soške fronte, ki se ukvarjajo z ohranjanjem in predstavljanjem dediščine soške fronte. Fundacija je idejni vodja in koordinator projekta, zato intenzivno predstavlja Pot miru doma in v tujini. Aktivnosti v okviru Poti miru bodo pomemben element tudi ob obeleževanju sto letnic prve svetovne vojne.

MUZEJI PRVE SVETOVNE VOJNE NA PROSTEM

Muzeji na prostem so najpomembnejši in najbolj obiskani deli Poti miru. Poleg javnih delavcev so nam pri njihovem vzdrževanju v pomoč tudi lokalna turistična in zgodovinska društva v Posočju.

Kot vsako leto je bilo tudi letos največ dela opravljenega na najbolj obiskanem muzeju na prostem Kolovrat, kjer je bilo pokošanih in očiščenih še več površin kot v preteklih letih. Poleg sprotnega rednega urejanja poti, markiranja, nadomeščanja dotrajanih količkov, usmerjevalnih tablic, lesenih stopnic in podpornih kolov, smo letos začeli z urejanjem razgledne točke na nekdanje Tolminsko mostišče. Točka bo urejena tudi za dostop z vozički ter zavarovana z varnostno ograjo.

Postavili smo dodatne informacijske table ob nekdanjih vojaških pokopališčih na območju Mrzlega vrha in zamenjali poškodovane table na nekaterih muzejih na prostem. Zaradi vremenskih ujm so bili večji posegi potrebni na poti med kapelico Bes na Planici in kočjo na Planini Kuhinja ter na poti med planino Golobar in Zapikrajem.

TURISTIČNA DEJAVNOST

Od meseca aprila, ko smo odprli vrata **Informacijskega centra Pot miru**, pa vse do zaključka turistične sezone konec oktobra, smo zabeležili obisk 16.811 domačih in tujih obiskovalcev. V primerjavi z letom 2012 beležimo le majhen porast obiskovalcev, kar gre pripisati slabemu vremenu v začetku turistične sezone aprila in maja. Beležimo pa porast obiskovalcev v mesecu avgustu in sicer za 6%. Največ je italijanskih turistov, za njimi pa so Slovenci, Nemci, Avstrijci ter Angleži. Vsako leto v informacijskem centru razširimo prodajno ponudbo lokalnih izdelkov. Veseli smo, ker se je v letošnjem letu povečal prihodek od prodaje spominkov in turistične literature.

V mesecu juniju, juliju in avgustu smo na muzeju na prostem na Kolovratu odprli novo informacijsko točko, kjer smo ponujali vodniško službo po muzeju, turistično literaturo, pohodniške in kolesarske zemljevide ter pijačo. Muzej na prostem na Kolovratu je najbolj obiskana in najlažje dostopna točka na Poti miru, saj jo v poletnih mesecih obiše na tisoče domačih in tujih obiskovalcev. Informacijska točka na Kolovratu je bila zelo dobro sprejeta, saj se nam je zaradi ponudbe povečal obseg vodenja in prodaje.

Tudi v letošnjem letu smo nudili **vodniško službo** po celotni Poti miru in drugih znamenitostih različnim ciljnim skupinam. V visoki turistični sezoni julija in avgusta smo po predhodni najavi

organizirali vodene izlete. Izdelali smo različne programe vodenih ogledov s ponudbo za različne ciljne skupine. Letos smo na vodene ogledе popeljali 2.300 oseb, kar je za 3% več kot v lanskem letu. Povečala se je udeležba osnovnošolcev in srednješolcev, saj smo tako kot vsako leto pred začetkom sezone vsem slovenskim in zamejskim šolam poslali ponudbo vodenih izletov.

PRIREDITVE, PROMOCIJA IN MEDIJI

V letu 2013 smo organizirali ali soorganizirali 23 **prireditvev**. Izpostaviti moramo predvsem našo razstavo *Na krilih zgodovine o avstro-ogrskem letalstvu na soški fronti*, organizacijo koncerta *Pesem v vojni – vojna v pesmi* združenih pevskih zborov Primorske pri italijanski kostnici v Kobaridu ter simpozij ob Evropskem dnevu spomina na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih režimov. V septembru in oktobru smo v okviru Festivala pohodništva v Dolini Soče 2012 izvedli tri pohode, kjer smo poleg vodenih ogledov muzejev na prostem ponudili še ogled planin in pokušino sira. Dva načrtovana pohoda sta odpadla zaradi slabega vremena.

Poleg ohranjanja in vzdrževanja dediščine soške fronte skrbimo tudi za njeno **promocijo** in čim večjo prepoznavnost tako v slovenskem kot tudi evropskem prostoru. V letu 2013 smo se samostojno (turistični sejem v Argenti - Italija, Natour borza v Bovcu, turistična borza SIW v Portorožu) ali v sodelovanju z LTO Sotočje in LTO Bovec ter drugimi turističnimi subjekti udeležili raznih sejmov, borz, in drugih prireditvev, kjer smo predstavili našo ponudbo in Dolino Soče. Pot miru smo oglaševali v različnih brošurah in tujih turističnih vodnikih. Naj omenimo katalog Pohodniške tematske poti (GIZ Pohodništvo), angleško revijo *Luxury travel guide*, brošuro *Soča, povej – ob stoletnicah prve svetovne vojne*, turistični vodnik *The Rough Guide to Slovenia*. Intenzivno pa se za objavo dogovarjamo tudi v *Lonely Planet*. Skupaj s SPIRIT-om in FVG Turismo smo organizirali študijsko turo za novinarje iz različnih evropskih držav.

Letos se je Fundacija veliko pojavljala v raznovrstnih **medijih** doma in v tujini (Nizozemska, Italija, Madžarska, Turčija, Anglija, ...). Zabeležili smo porast zanimanja med novinarji o Poti miru in bližajočih se stoletnicah prve svetovne vojne. Na voden ogled Poti miru smo peljali 46 novinarjev. O našem delu in Poti miru so poročali v dnevnikih, reportажah, poročilih, najavah dogodkov, kar hranimo v našem arhivu. Tudi letos smo nadaljevali z urejanjem strani o Kobariški in Tolminski v Beneškem petnajstdnevniku *Dom*. S tem smo še bolj utrdili sodelovanje med Fundacijo in Beneškimi Slovenci. Vse naše delo, dogodke, prireditve redno oglašujemo preko socialnih omrežij (facebook in youtube). Tudi našo spletno stran, ki je na voljo v štirih jezikih, smo letos še posodobili in bomo s tem prihodnje leto nadaljevali.

Zelo dobro smo sodelovali z lokalnimi in regionalnimi turističnimi ponudniki, agencijami, turistično-informacijskimi centri. Julija in avgusta smo pospešeno promovirali vodene izlete v lokalnih kampih, ki so v poletnih mesecih izredno obiskani. Ugotavljamo, da se poleg športnega turizma vedno več obiskovalcev zanima tudi za zgodovinsko dediščino naših krajev.

ŠTUDIJSKO – RAZISKOVALNA DEJAVNOST

Pomembno poslanstvo Fundacije je študijsko-raziskovalna dejavnost. V letu 2013 se je izposoja gradiva v **Zgodovinski knjižnici Kobarid** v primerjavi s prejšnjimi leti povečala. Na novo je bilo pridobljenih 113 knjižnih enot. Novo gradivo sproti vpisujeta v sistem COBISS dva zunanja sodelavca. Gradiva iz knjižnice se poslužujejo srednješolci, študentje, vodniki in strokovnjaki s področja prve svetovne vojne (kustosi, mladi raziskovalci). Nudimo jim konzultacije in pomoč pri izbiri gradiva.

Število oseb iz Slovenije in drugih evropskih držav, ki se na nas obrnejo pri iskanju podatkov o padlih vojakih v prvi svetovni vojni, iz leta v leto narašča. S pomočjo **evidence padlih vojakov na soški fronti** smo nekaterim lahko pomagali najti kraj pokopa in druge pomembne informacije. Če s podatki ne razpolagamo, jih napotimo na pristojne institucije v Avstriji in Italiji.

Na področju **založniške dejavnosti** Fundacija v sodelovanju z zunanjim sodelavcem Lovrom Galićem pripravlja gradivo za knjigo o dogodkih med prvo svetovno vojno na Mengorah in Tolminskem mostišču. Z več zunanjimi sodelavci je v pripravi tudi zbornik prispevkov o letalstvu na soški fronti. Pripravljen je bil tudi strokovni članek za zbornik, ki bo izšel v Moskvi.

Organizirali smo ali se aktivno udeležili številnih **srečanj, mednarodnih konferenc in zgodovinskih simpozijev** doma in v tujini:

Košice, Slovaška: Konferenca Višjegrajske skupine o vojaških pokopališčih iz prve svetovne vojne.

Meran, Italija: Simpozij o turizmu in vojni.

Šentjur, Slovenija: Simpozij o veliki vojni in malem človeku.

Kobarid, Slovenija: Znanstveni posvet o fašizmu in protifašizmu na Primorskem, organiziran ob evropskem dnevu spomina na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih režimov.

Kobarid, Slovenija: Mednarodni delovni tabor organizacij iz držav srednje in vzhodne Evrope, ki skrbijo za ostaline prve svetovne vojne.

Ob simpozijih v Meranu in Šentjurju bosta izšla tudi zbornika, za katera se pripravljata strokovna članka.

Letos smo dali velik poudarek **raziskovalnemu delu v zgodovinskih arhivih**. V okviru čezmejnega razpisa in projekta Alisto smo raziskovali letalstvo v prvi svetovni vojni in iskali letalske posnetke iz tega obdobja. Skupaj z zunanjimi sodelavci smo obiskali arhive v Roverettu, Gorici, Modeni, Bologni, na Dunaju, v Ljubljani, Novi Gorici in nekaj zasebnih arhivov ter zbrali veliko gradiva, ki je predstavljeno na razstavi ter bo uporabljeno za izdelavo simulatorja letenja.

NOVA SODELOVANJA Z RAZLIČNIM INSTITUCIJAMI

To je nepogrešljiva praksa pri našem delu, zato se trudimo vzdrževati kontakte in vzpostavljati vedno nove stike. Naj omenimo samo nekatera sodelovanja:

Na turističnem področju smo z javno agencijo SPIRIT in italijansko turistično organizacijo FVG Turismo izvedli dve študijski turi za tuje novinarje.

Avgusta smo v Kobaridu podpisali *Zavezo o sodelovanju* z Višjegrajsko skupino za negovanje spomina na prvo svetovno vojno s poudarkom na vojaških pokopališčih. Gre za sodelovanje s sorodnimi nevladnimi organizacijami iz Poljske, Češke, Slovaške, Madžarske in Romunije.

Tudi letos smo gostili nekatere profesorje iz Kraljeve akademije v Sandhurstu, sodelovali smo z Inštitutom za kulturno zgodovino ZRC-SAZU, pomagali pri izvedbi letne razstave Kobariškega muzeja, Bošnjaškim organizacijam smo pomagali organizirati tematske izlete po nekdanjem bojišču soške fronte, sodelujemo s Slovensko vojsko, predsednik Fundacije je član Nacionalnega odbora za obeleževanje 100 letnic 1. svetovne vojne.

S pomembnimi institucijami doma in v tujini gradimo idejo Evropskega parka miru in spomina, ki jo bomo uresničili do leta 2018. Vsa sodelovanja so usmerjena v povezovanje in sodelovanje ob prihajajočem obeleževanju stoletnic prve svetovne vojne.

SODELOVANJE NA EVROPSKIH IN DOMAČIH RAZPISIH

V letu 2013 smo nadaljevali z izvajanjem dveh projektov, ki sta sofinancirana v okviru **Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija – Italija 2007-2013**.

Projekt POT MIRU – VIA DI PACE

Fundacija ima v projektu Pot miru – Via di pace vlogo koordinatorja vseh slovenskih partnerjev (Občine Kanal ob Soči, Miren-Kostanjevica, Brda, MONG in Komen). Partnerjem smo pomagali pri izvajanju njihovih projektnih aktivnosti – priprava dokumentacije za zbiranje ponudb, koordinaciji z izvajalci projektnih aktivnosti, pripravi poročil, itd.

Vse občine so se strinjale, da bi na svojih območjih uporabljali enake informacijske table kot jih že uporabljamo v Zgornjem Posočju. S tem namenom smo izvedli skupno zbiranje ponudb za izdelavo informacijskih tabel. V letošnjem letu so bile izdelane table za Občino Šempeter-Vrtojba.

V tem projektu smo izvedli že precejšen del svojih aktivnosti:

- Pri italijanski kostnici nad Kobaridom smo izvedli koncert Pesem v vojni – Vojna v pesmi. Pevski zbori so prepevali vojaške in domoljubne pesmi iz časa prve svetovne vojne.
- Izdelali smo številan promocijski material o Poti miru: brošuro muzeji na prostem v treh jezikovnih različicah, zgibanko Pot miru v Zgornjem Posočju, promocijske vrečke, spominske značke in promocijska oblačila.
- Nabavili smo dve stojali za prospekte in dve vitrini za muzejske predmete.

Projekt ALISTO

V okviru projekta ALISTO - Na krilih zgodovine 1915-1917 smo nadaljevali z zbiranjem letalskih posnetkov terena ob Soči iz časa prve svetovne vojne. Zbrano gradivo smo posredovali izvajalcu, ki bo arhivsko gradivo digitaliziral oz. pretvoril v računalniški program, s katerim bo omogočeno »letenje« nad dolino Soče v času prve svetovne vojne.

Dokončali smo z izdelavo elaborata o avstro-ogrskem letalstvu na soški fronti. Gradivo iz elaborata smo uporabili tudi za postavitve razstave na isto tematiko. Za potrebe razstave smo nabavili osem panojev, dve vitrini ter svetila.

Vodilnemu partnerju v projektu Alisto smo pomagali pri korekturah slovenskih prevodov za njihovo razstavo o letalstvu, ki jo je gostimo tudi v prostorih Fundacije.

Pomagali smo pri virtualni rekonstrukciji letalskih hangerjev iz časa prve svetovne vojne – pridobili fotografije tedanjih hangerjev, podajali smernice za oblikovanje, itd.

Razpis Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Fundacija se je uspešno prijavila na *Javni razpis za razpisno področje A v letu 2013:*

finančna podpora avtohtoni slovenski narodni skupnosti v zamejstvu, ki ga je objavil Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Fundacija je prijavila del svoje redne dejavnosti, ki jo namenja sodelovanju z zamejci v Italiji (predvsem z zamejci v Videmski pokrajini) na kulturnem, gospodarskem, turističnem in medijskem področju. V letošnjem letu je sodelovanje zajemalo organizacijo in izvedbo skupnih kulturnih dogodkov in prireditev, skupne aktivnosti za razvoj zgodovinskega turizma na čezmejnem območju ter načrtovanje in izvedbo skupnih projektov, s katerimi smo kandidirali na evropskih razpisih čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija.

Javni poziv za izbor javnih kulturnih programov na področju kulturno zgodovinske dediščine v letu 2013, ki ga je razpisala Občina Kobarid. S pomočjo teh sredstev smo izvedli promocijske dejavnosti s področja zgodovinsko kulturnega turizma, pripravo publikacije s področja dediščine prve svetovne vojne ter izvedli izobraževanje za turistične vodnike po Poti miru.

Dejavnost Fundacije finančno podpirata tudi **Občini Tolmin in Bovec**, saj Pot miru poteka tudi preko njihovih občin. V občini Tolmin se nahajata tudi dva muzeja na prostem Mengore in Mrzli vrh, v občini Bovec pa muzeja na prostem Ravelnik in Čelo, za urejanje katerih skrbi tudi Fundacija. Prav tako izvajamo skupno promocijo, ki je v korist vseh občin, preko katerih poteka Pot miru.

KADROVSKA ZASEDBA

V letu 2013 je bilo v Fundaciji zaposlenih sedem univerzitetno izobraženih mladih sodelavcev. Tadej Koren ima magisterij iz zgodovinskih ved. Maša Klavora se je maja vrnila s porodniškega dopusta, nanj pa bo v letu 2014 odšla Erika Kapitan.

Zaposleni na Fundaciji delajo na zgoraj omenjenih projektih, na študijsko raziskovalnem področju, v turistično promocijski dejavnosti ter vodniški službi. Tudi letos smo preko razpisa Zavoda za zaposlovanje in ob finančni podpori Občine Kobarid za šest mesecev zaposlili dva javna delavca za vzdrževanje muzejev na prostem in Poti miru. V juniju in juliju sta jima bila v pomoč še dva delavca, ki sta bila vključena v delo preko razpisa Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje za usposabljanje na delovnem mestu.

Javni delavci so nam bili v veliko pomoč tudi pri vzpostavitvi Poti miru na območju Goriške in Krasa. Brez njihove pomoči muzeji na prostem in Pot miru ne bi bili tako urejeni, očiščeni in varni za obiskovalce.

Predsednik uprave je oktobra imenoval Mašo Klavora za koordiniranje in vodjo delovne skupnosti zaposlenih na Fundaciji.

FINANCIRANJE

V letu 2013 je projekt Poti miru sofinanciralo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za obrambo ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Delovanje Fundacije finančno podpirajo tudi vse tri posoške občine Kobarid, Bovec in Tolmin ter nekateri sponzorji. Pomemben delež denarja smo ustvarili sami s prodajo naših publikacij, spominkov in drugih artiklov ter z vodenimi izleti. Sredstva za izvedbo zastavljenih ciljev smo pridobili tudi s prijavo na domače in evropske razpise.

Fundacija za osnovno delovanje in vodenje nacionalnega in evropskega projekta Pot miru potrebuje finančno podporo ministrstev in lokalnih skupnosti. Brez te podpore nadaljnje delovanje ne bo mogoče.

Zaposleni bomo tudi v prihodnje z vestnim in odgovornim delom ohranjali zaupanje, negovali in predstavljali dediščino, ki spominja in opominja, zakaj se vojne ne smejo več dogajati ter z veseljem sodelovali pri razvoju Posočja.

Predsednik uprave
Zdravko Likar

USTANOVA
"FUNDACIJA POTI MIRU
V POSOČJU"
Gregorčičeva 8, 5222 Kobarid

Poročilo pripravili: Miha Uršič, Jasmina Urbančič, Katja Sivec, Urška Lazar, Tadej Koren, Maša Klavora, Erika Kapitan